

Kaupunginhallitus	§ 12	18.01.2016
Kaupunginvaltuusto	§ 5	01.02.2016

Lausunto hallituksen linjauksista itsehallintoaluejaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi

Khall 18.01.2016 § 12 Pääministeri Juha Sipilän hallitus on linjannut 20.10. 2015 ja 7.11.2015 tekemillään päätöksillä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen uudistamisesta sekä perustettavien itsehallintoalueiden määrästä ja aluejaosta.

Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettävät kolme itsehallintoaluetta tukeutuen lailla säädettävän työnjaon mukaisesti vaativimmissa palveluissa muiden itsehallintoalueiden palvelurakenteisiin siten, että sosiaali-terveydenhuollossa on maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Hallituksen aluejako koskeva linjaus sekä sitä perusteleva muistio ovat lausuntopyynnön liitteinä.

Hallituksen rahoituksen uudistamista koskevan linjauksen mukaan kunnilla ei voi jatkossa olla merkittävää vastuuta sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta. Itsehallintoalueiden rahoitusta valmistellaan ensisijaisesti valtion rahoitusvastuun pohjalta, minkä lisäksi myös osittain alueiden omaan verotusoikeuteen perustuvaa ratkaisua selvitetään.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö ja valtiovarainministeriö pyytävät Manner-Suomen kunnilta, kuntayhtymiltä sekä muilta jakelussa mainituilta tahoilta lausunnot linjauksista. Lausuntopyyntöön tulee vastata sähköisellä kyselyllä, jossa on kohdennettuja kysymyksiä hallituksen linjauksista. Lausuntopyynnön materiaalit löytyvät Internet-osoitteesta: <http://alueuudistus.fi/lausuntopyynnot>.

Kuntia pyydetään ottamaan lausunnossaan kantaa siihen, minkä maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kunta katsoo kuuluvansa sekä perustelemaan kannanottonsa. Sen vuoksi kunnille osoitettu lausuntopyyntö on kohdistettu valtuustoille. Annetut lausunnot otetaan huomioon hallituksen esityksen laatimisessa.

Lausunnot pyydetään antamaan 9.2.2016 klo 16.15 mennessä

Esityslistan liitteenä nro 9/2016 on hallituksen linjaus aluejaon perusteista, nro 10/2016 lausuntopyyntökysely ja nro 11/2016 lausuntopyyntökyselyn vastausluonnokset.

Käsittely:

Jouni Ryyti esitti, että lausunnon kohtaan "Mahdollisuudet varmistaa yhdenvertainen sosiaali- ja terveystieteiden palveluiden saatavuus" lisätään rasti. Kaupunginhallitus oli asiasta yksimielinen.

Pöytäkirjan tarkastajat:

 H.V

Kaupunginhallitus
Kaupunginvaltuusto

§ 12
§ 5

18.01.2016
01.02.2016

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus

1. hyväksyy liitteen nro 11/2016 mukaisen lausunnon sosiaali- ja terveysministeriön ja valtiovarainministeriön kyselyyn koskien hallituksen linjauksista itsehallintoaluejaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi
2. esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto hyväksyy lausunnon kohdan 3. osalta liitteen nro 11/2016 mukaisesti.

Päätös:

Hyväksyttiin. Lisättiin rasti lausunnon kohtaan "Mahdollisuudet varmistaa yhdenvertainen sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuus".

Kvalt 01.02.2016 § 5

Esityslistan liitteenä nro 5/2016 on hallituksen linjaus aluejaon perusteista, nro 6/2016 lausuntopyyntökysely ja nro 7/2016 lausuntopyyntökyselyn vastausluonnokset.

Kaupunginhallituksen ehdotus:

Kaupunginvaltuusto hyväksyy lausunnon kohdan 3. osalta liitteen nro 7/2016 mukaisesti.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Liitteet

5	Hallituksen linjaus aluejaon perusteista
6	Lausuntopyyntökysely
7	Lausunto

Pöytäkirjan tarkastajat:

Lausuntopyyntökysely

Ohjeet:

Sähköisessä kyselylomakkeessa voi liikkua edestakaisin painamalla Edellinen- tai Seuraava -painikkeita. Kysely on mahdollista lähettää vastaamatta kaikkiin kysymyksiin, mutta osa kysymyksistä on merkitty pakollisiksi. Mahdolliset kysymyksiin annetut perustelut huomioidaan vastauksia analysoitaessa. Kyselyn lopussa on runsaasti vastaustilaa lausujien vapaamuotoisille kommenteille. Vastauksia on mahdollista muokata ennen kyselylomakkeen lähettämistä. Kyselyyn voi tarvittaessa keskeyttää painamalla Keskeytä-painiketta ja jatkaa vastaamista myöhemmin. Keskeytä-painikkeesta kysely vie automaattisesti sivulle, jossa on linkki jatkettavaan kyselyyn. Sivulla voi myös lähettää linkin sähköpostiisi. Viimeisen kysymyksen lopussa on Yhteenveto-painike, josta pääset tarkastelemaan laatimiasi vastauksia. Yhteenvetosivulta pääset muokkaamaan (Muokkaa vastauksia -painike) ja tulostamaan (Tulosta-painike) kyselyn. Tämän jälkeen kysely pitää vielä lähettää.

Vastauksien lähetys: Kun kyselyyn vastaaminen on valmis, paina kyselylomakkeen yhteenvetosivun lopussa olevaa Valmis-painiketta. Lähettämisen jälkeen kyselyvastausta ei ole enää mahdollista täydentää tai muokata.

Tämä on kyselyn tekstitiedostoversio, jota voi käyttää lausuntopyynnön käsittelyn helpottamiseksi. Toimielimen käsittelyssä voidaan noudattaa esimerkiksi menettelyä, jossa lausuntoa työstetään tekstitiedostomuotoisena ja käsittelyn lopuksi tekstitiedostoon laaditut vastaukset syötetään kyselyyn.

Sähköisen kyselyn Internet-osoite:

<https://www.webropolsurveys.com/S/23CD4E7D9E3E90FB.par>

Lisätietoja lausuntopyynnöstä antavat:

Alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti, p. 0295163012, s-posti tuomas.poysti@stm.fi
Hallitusneuvos Pekka Järvinen, p. 02951 63367, s-posti pekka.jarvinen@stm.fi
Finanssineuvos Teemu Eriksson, p. 02955 30177, s-posti teemu.eriksson@vm.fi

Kyselyn tekniseen toteutukseen liittyvät kysymykset:

Osastosihteeri Riikka Friberg, p. 02951 63629, s-posti riikka.friberg@stm.fi
Osastosihteeri Jaana Aho, p. 02951 63395, s-posti jaana.aho@stm.fi

TAUSTATIEDOT

Vastaajatahon virallinen nimi **Haapaveden kaupunki**

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi **Antti-Jussi Vahteala , kaupunginjohtaja**

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot **antti-jussi.vahteala@haapavesi.fi**

Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä **toimielimessä 1.2.2016**

Toimielimen nimi **Haapaveden kaupunginvaltuusto**

Onko vastaaja*

X kunta

- sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue
- maakunnan liitto
- muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
- valtion viranomaisen
- järjestö
- joku muu

Kysymykset

1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?

X Kyllä

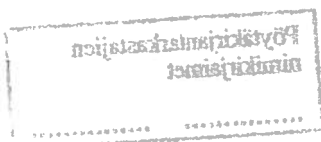
Ei

Ei kantaa

2. Voitte perustella edellistä vastaustanne.
3. **Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille:** Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat)

X Pohjois-Pohjanmaa

4. Voitte perustella edellistä vastaustanne.
5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen

kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

Haapaveden kaupunki katsoo, että maakunta on sopiva alueellinen ja hallinnollinen yksikkö sote-palveluiden järjestämisen ja että itsehallintoalueen ja sote järjestämisalueiden pitää olla aluerajoiltaan yhteneväisiä.

Pohjois-Pohjanmaa on maantieteellisenä alueena laaja ja väestö- ja aluerakenteeltaan heterogeeninen, mikä vaikuttaa palveluiden järjestämiseen ja niiden rahoittamiseen. Itsehallintoalueen valtionosuudella ei kyetä muuttamaan alueen sisäisistä eroista johtuvaa kustannusten (=verorasituksen) kohdentumista. Väestörakenteeltaan ikääntyneiden ja korkean sairastavuuden kunnissa sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ovat korkeat ja vastaavasti verotulojen kertymä on pääsääntöisesti alhainen. Itsehallintoalueen rahoituksen tulee pohjautua valtiolliseen veroon ja valtakunnalliseen tasaukseen.

6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia.
- Väestömäärä ja sen ennustettu kehitys
  - Huoltosuhde ja sen ennustettu kehitys
  - Taloudelliset edellytykset
  - Mahdollisuudet varmistaa yhdenvertainen sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuus
  - Mahdollisuudet varmistaa kattava sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuus
  - Mahdollisuudet suunnitella ja toteuttaa toimiva palveluverkko
  - Mahdollisuudet toteuttaa kustannustehokas tuotantorakenne
  - Kielelliset erityispiirteet
  - Maakuntien välinen luontainen yhteistyö ja työssäkäynti- tai asiointisuunnat
  - Jokin muu, mikä?
7. Kaikki itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä. Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?
8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?
- Kyllä
  - Ei
  - Ei kantaa
9. Voitte perustella edellistä vastaustanne.
10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti

ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntien yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?

Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ensisijainen vastuu tulee jatkossakin olla kunnilla.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden ja toimenpiteiden tulee olla yhtenäisiä itsehallintoalueiden ja kuntien strategioiden sekä hyvinvointiohjelmien kanssa ja niiden toteutumista tulee arvioida osana kuntien hyvinvointikertomusta. Tavoite kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja ja hillitää kustannuksia edellyttää kuntien ja itsehallintoalueiden kiinteää yhteistyötä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä tulee selkeästi määrittellä kuntien tehtäväksi ja huomioida kunnille tulevissa valtiosuoksissa ja niiden käytön ohjauksessa.

Poikkihallinnollinen yhteistyö itsehallintoalueen, kuntiin jäävien toimialojen sekä kansalaisjärjestöjen ja elinkeinoelämän välillä on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannalta jatkossa avainasemassa.

Hyvinvointitiedon integrointi tulee mahdollistaa tulevassa sote alueessa. Tiedontuotannon suunnittelussa ja tietovarantoja muodostettaessa on pystyttävä huomioimaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuoliset tehtävät ja niiden toiminnalliset ja tietojenkulkuun liittyvät yhteydet sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Yhteisen johtamisen tueksi tarvitaan myös kuntien ja itsehallintoalueiden yhteistä hyvinvointitietoa.

12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäminen

Hallituksen linjauksen (7.11.2015) mukaisesti jokainen itsehallintoalue toimii sosiaali- ja terveystalveluiden järjestäjänä. Lailla säädettävien kolmen itsehallintoalueen tulee sopia vaativien talvelujen järjestämisestä toisen itsehallintoalueen kanssa. Hallituksen linjaus, jonka mukaan että yliopistollisia sairaaloita on viisi ja laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköitä on 12, vaatii Pohjois-Pohjanmaan itsehallintoalueen itsenäisen päätöksenteon näkökulmasta selkiyttämistä. Vastuu alueella olevasta toiminnasta tulee olla itsehallintoalueella ja sen päätöksentekoeimillä. Alueellisen talvelujärjestelmän näkökulmasta tulee aluesairaaloille antaa tulevaisuudessa myös perusterveydenhuollon päivystyksen järjestämiseen.

Luontevin tapa sopia yhteistyöstä ja työnjaosta on järjestämisspätös kaikkien itsehallintoalueiden osalta. Itsehallintoalueiden välinen, sopimiseen perustuva yhteistyön malli ei saa johtaa itsehallintoalueiden välillä lailla säädettävien pakollisiin yhteisten toimielimien perustamiseen. Pohjois-Pohjanmaan näkökulmasta tarvitaan jatkossakin selkeä sopimisen malli nykyisellä Oulun yliopistollisen sairaalan (OYS) erityisvastuualueella.

Yliopistosairaalan erityiskysymykset / IHA

Oulun yliopistollisen sairaalan ylläpito tulee olemaan Pohjois-Pohjanmaan itsehallintoalueen tehtävänä. Koko Pohjois-Suomessa tukeudutaan Oulun yliopistolliseen keskussairaalaan erikoissairaanhoidossa. Tämä on pitkien etäisyyksien pohjoisessa myös teknologinen ja rahoituksellinen haaste. Vastaavasti Oulun yliopistollisen sairaalan yhteistyön osalta yhteistyö erityisesti muiden yliopistosairaaloiden kanssa on erityisen tärkeää. Näihin yhteistyövastuisiin yliopistosairaaloiden välillä on saatava selkeät linjaukset järjestämispäätöksessä.

Itsehallintoalueille, jotka vastaavat yliopistollisista sairaaloista tulee rahoituksellisesti kohdentaa infrastruktuurin ylläpitoon, tutkimukseen ja koulutukseen erilliset ja riittävät resurssit valtion toimesta. Itsehallintoalueille tulee integroida kehittämistehtävän tueksi myös sosiaalialan osaamiskeskusten toiminta. Yliopistotasoinen terveyden tutkimuksen rahoitus pitäisi laajentua kohdistumaan jatkossa myös sosiaalihuollon tutkimukseen ja integroituun tutkimus- ja kehittämistyöhön tulee varata riittävä rahoitus.

Itsehallintoalueiden muut tehtävät

Palo- ja pelastustoimi ensihoidon tehtävineen on luontevaa järjestää itsehallintoalueilla. Mikäli palveluita on tarve järjestää laajemmalla alueella, niin sen tulee tapahtua sopimusperusteisesti.

Työllisyydenhoidon kokonaisvastuu tulee olla kunnilla. Koska vaikeimmin työllistyvien osalta tarvittavissa toimenpiteissä on kyse enemmän sosiaalisesta kuntoutuksesta, tulee vastuun näiltä osin olla itsehallintoalueilla.

Lasten ja nuorten palveluissa oppilashuollon tehtävien tulee olla jatkossakin osana peruskunnan järjestämistä, mutta niiden käytännön järjestämisestä pitäisi kunnilla olla mahdollisuus joustavasti sopia kuntien välisenä yhteistyönä tai itsehallintoalueen kanssa. Näin taataan myös pienille kunnille mahdollisuus palveluiden järjestämiseen.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto sekä neuvolatoiminta ovat luonteeltaan ennalta ehkäisevää työtä, jota kuitenkin säädellään tällä hetkellä sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön kautta. Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon sekä neuvolatoiminnan jääminen peruskunnan ennalta ehkäiseväksi toiminnaksi edellyttäisi kuitenkin merkittäviä lainsäädännöllisiä muutoksia, joten tässä vaiheessa ne on perusteltua pitää osana itsehallintoalueille siirtyvää sosiaali- ja terveyspalveluiden kokonaisuutta.

Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa on turvattava tiivis ja saumaton yhteistyö ja työnjako kuntien palveluiden ja itsehallintoalueiden järjestämistä vastaavalla olevien sosiaali- ja terveyspalveluiden välillä. Pohjois-Pohjanmaa on valmis kehittämään tätä työnjakoa osana hallituksen kärkihankkeena toteutettavaa lasten ja perheiden muutosohjelmaa.

Maahanmuuttajien kotouttaminen liittyy kiinteästi peruskuntien tehtäviin.

13. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Omaisuus, henkilöstö ja tukipalvelut itsehallintoalueilla

Rahoituksen ja toiminnan toteutumisen näkökulmasta on tärkeää päättää laissa, miten sekä itse sote- palveluita tuottava henkilökunta sekä tukipalveluita sosiaali- ja terveys- palveluille tuottava henkilöstö siirtyy itsehallintoalueille. Erityisen tärkeää on sisäisten inhouse yhtiöiden ja liikelaitosten ja näiden toimintojen rooli jatkossa. Lainsäädännöllä on mahdollistettava itsehallintoalueen ja sen kuntien yhteiset tukipalvelut. Tukipalveluiden osalta on tärkeää, että niitä voidaan toteuttaa myös alueellisesti. Nykyisten tietojärjestelmien aikana tämä ei ole ongelma.

Omaisuuden osalta yksi tärkeä kokonaisuus on kiinteistöomaisuus. Mikäli kunnilta ja kuntayhtymiltä siirretään kiinteistöomaisuus, niin on käytettävä käypiä arvoja, jotka on määritellyt ulkopuolinen taho.

Sote-uudistuksen tuottavuus- ja tehokkuushyödyt perustuvat pitkälle **digitaalisaation** hyödyntämiseen. Tietojärjestelmien yhteensopivuuteen / yhtenäistämiseen ja tietojen liikkuvuuteen ja oikeellisuuden varmistamiseen liittyvät periaatteet tulee ratkaista kansallisesti. Yhtenäisen ICT-alustan rakentamistyö tulee käynnistää mahdollisimman nopeasti. Suomen kokoiseen väestöpohjaan riittää yksi potilastietojärjestelmä ja yksi asiakastieto järjestelmä, jotka ovat suorassa yhteydessä keskenään.

Pohjois-Suomessa on hyvät edellytykset kokonaisvaltaiselle ICT-valmistelutyölle. Alueella on käytössä tietohallintoyhteistyön malli, jossa ovat edustettuina kaikki alueen keskeiset kuntatoimijat (kaupungit, kunnat, kuntayhtymät ja osaamiskeskukset). Mikäli päädytään valtakunnalliseen ratkaisuun, Pohjois- Pohjanmaa on valmis jakamaan olemassa olevaa asiantuntemusta sekä rakentamaan ja kehittämään yhdessä valtion kanssa ICT-alustaa ja -yksikköä koko valtakuntaan.